

Politechnika Łódzka

Wydział Chemiczny

dr hab. inż. Anna Albrecht, prof. PŁ

dr hab. inż. Anna Albrecht, prof. PŁ

Wydział Chemiczny

Politechnika Łódzka

Recenzja rozprawy doktorskiej Pana mgr. inż. Grzegorza Hajdasia pt. „Otrzymywanie koniugatów steroidowych o potencjalnych właściwościach przeciwdrobnoustrojowych ” wykonanej pod kierunkiem Pana prof. dr. hab. Tomasza Pospiesznego oraz Pani Promotor pomocniczej dr inż. Hanny Koenig.

Podstawą wydania opinii o rozprawie doktorskiej Pana mgr. inż. Grzegorza Hajdasia jest pismo Pana Profesora dr. hab. Macieja Kubickiego, Dziekana Wydziału Chemii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 11 marca 2026 r.

Przedstawiona do oceny rozprawa doktorska Pana mgr. inż. Grzegorza Hajdasia została wykonana na Wydziale Chemii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Promotorem rozprawy jest Pan prof. dr hab. Tomasz Pospieszny, a Promotorem pomocniczym Pani dr inż. Hanna Koenig. Podstawę otrzymanej do recenzji pracy doktorskiej stanowi monotematyczny cykl publikacji wraz z komentarzem Autora. Wyniki dysertacji zostały opublikowane w postaci trzech oryginalnych artykułów naukowych w czasopiśmie chemicznych z listy JRC: *Steroids* i *ACS Omega*, a także dwóch artykułów przeglądowych w monografii *Na pograniczu chemii, biologii i fizyki* oraz w *International Journal of Molecular Sciences* (sumaryczny współczynnik oddziaływań tych czasopism $IF_{2026} = 16.0$). We wszystkich wymienionych pracach Kandydat był pierwszym Autorem, co więcej w trzech z nich był Autorem korespondencyjnym. Ponadto Doktorant brał udział w licznych konferencjach krajowych i międzynarodowych prezentując swoje badania zarówno w postaci komunikatów ustnych jak i posterowych, za które to trzykrotnie był wyróżniony.

Politechnika Łódzka

Wydział Chemiczny

dr hab. inż. Anna Albrecht, prof. PŁ

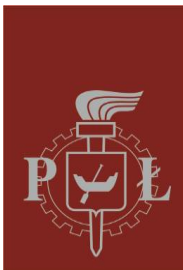
Pracę doktorską mgr. inż. Grzegorza Hajdasia przeczytałam z dużą uwagą i zainteresowaniem. Składa się z dwóch sekcji: 1) literaturowej (liczącej 50 stron) i 2) badawczej (obejmującej 37 stron). Całość uzupełniają wstęp, który zawiera także cel pracy, streszczenia w języku polskim i angielskim, podsumowanie, spis literatury cytowanej (obejmujący 174 pozycje odnoszące się do artykułów literaturowych związanych z omawianą tematyką badawczą), wykazy rysunków, schematów, tabel oraz skrótów, a także życiorys Autora, wykaz artykułów naukowych i uczestnictwa w konferencjach. W złożonej dysertacji zabrakło oświadczeń pozostałych współautorów publikacji, proszę o ich dostarczenie przed publiczną obroną doktoratu.

Praca została napisana poprawną polszczyzną choć w trakcie edycji tekstu, Autor nie uniknął drobnych błędów językowych, gramatycznych, a także użycia określeń potocznych lub żargonowych, do których między innymi zaliczam: 1,4-disubstytuowanych triazoli – str. 62, fluoroquinolonów – str. 98, przyzwoite wydajności - str. 102.

We wstępie do swojej pracy doktorskiej Pan Grzegorz Hajdaś zdefiniował cel prowadzonych badań i ich założenia. Dotyczyły one syntezy nowych koniugatów steroidowych, które powinny posiadać właściwości przeciwdrobnoustrojowe, co planował określić przeprowadzając odpowiednie badania biologiczne.

Część literaturową rozprawy otwiera syntetyczne, a zarazem treściowo bogate wprowadzenie do chemii steroidów, w którym Doktorant klarownie przedstawił kluczowe elementy ich budowy strukturalnej oraz wynikającą z niej różnorodność aktywności biologicznej. W kolejnych podrozdziałach Autor dokonał szczegółowej charakterystyki trzech istotnych klas związków steroidowych — steroli, stanoli oraz kwasów żółciowych — uwzględniając ich cechy strukturalne, główne szlaki biosyntezy oraz znaczenie fizjologiczne w organizmach żywych. Taki układ materiału zapewnia czytelnikowi solidne podstawy do zrozumienia dalszych rozważań i motywacji badawczych.

Istotnym atutem przeglądu literatury jest także uporządkowane omówienie metod funkcjonalizacji poszczególnych pierścieni układu steroidowego. Doktorant przedstawia strategię modyfikacji chemicznej w sposób precyzyjny i systematyczny,

Politechnika Łódzka

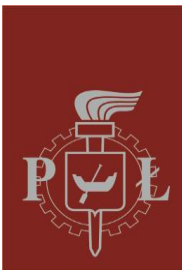
Wydział Chemiczny

dr hab. inż. Anna Albrecht, prof. PŁ

uwzględniając zarówno zagadnienia chemo- i regioselektywności, jak i wpływ podstawników na przebieg przemian. Właściwie zaakcentowano również znaczenie etapów ochrony i odbezpieczania grup funkcyjnych — w szczególności grup hydroksylowych oraz karboksylowych — co w chemii steroli warunkuje możliwość prowadzenia wieloetapowych syntez, minimalizacji reakcji ubocznych i uzyskiwania zadowalających wydajności w poszczególnych etapach. Zamknięcie części literaturowej stanowi omówienie chemii typu *click* — podejścia uhonorowanego Nagrodą Nobla w 2022 roku (C. R. Bertozzi, M. Meldal, K. B. Sharpless) — które opiera się na przeprowadzeniu prostych, wydajnych i selektywnych reakcji, możliwych do prowadzenia w szerokim zakresie warunków. Doktorant w sposób rzeczowy przedstawił 1,3-dipolarną cykloaddycję azydku do terminalnych alkinów prowadzącą do otrzymania 1,2,3-triazoli, podkreślając jej znaczenie dla chemii medycznej i projektowania koniugatów. Na szczególne uznanie zasługuje fakt, że Autor nie ograniczył się do opisu samej reakcji, lecz zilustrował również praktyczne możliwości wprowadzania fragmentów azydkowych i alkinowych do szkieletu steroidowego, co jest w pełni uzasadnione celami prowadzonych badań. Przegląd literatury domyka omówienie koniugatów steroidowych, tj. układów zawierających jednocześnie fragment steroidowy oraz komponent biologicznie aktywny, co stanowi naturalny pomost do części badawczej i wyjaśnia dobór strategii syntetycznych zastosowanych w pracy.

Część rozprawy poświęcona dyskusji wyników badań została przez Doktoranta bardzo czytelnie uporządkowana i podzielona na trzy podrozdziały, z których każdy realizuje analogiczny, konsekwentnie prowadzony schemat obejmujący: (i) omówienie strategii syntezy danej klasy pochodnych, (ii) przeprowadzenie pełnej charakterystyki strukturalnej otrzymanych związków z wykorzystaniem metod spektroskopowych, (iii) wsparcie interpretacji wyników obliczeniami półempirycznymi metodą PM5 (analiza stabilności energetycznej), (iv) predykcję potencjału biologicznego (m.in. PASS), (v) dokowanie molekularne w celu oceny możliwych oddziaływań ligand–białko oraz (vi) weryfikację wybranych właściwości biologicznych poprzez testy hemolityczne lub przeciwwgrzybicze.

Taka konstrukcja rozdziałów stanowi istotny atut pracy, ponieważ pozwala na

Politechnika Łódzka

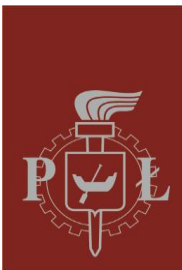
Wydział Chemiczny

dr hab. inż. Anna Albrecht, prof. PŁ

bezpośrednie porównywanie rezultatów uzyskanych dla różnych serii związków oraz jasno pokazuje logikę postępowania badawczego – od projektu struktury, poprzez syntezę i identyfikację, aż do wniosków mechanistycznych i efektu biologicznego.

W pierwszym podrozdziale Doktorant zaprojektował i przeprowadził syntezę acetylowych pochodnych terminalnych alkinów jak i odpowiednich azydków, które następnie wykorzystał w reakcji typu *click* otrzymując koniugaty triazolowe kwasów żółciowych. Na podkreślenie zasługuje fakt, iż w tej części dyskusji Doktorant nie poprzestał na deklaracyjnym opisie uzyskanych struktur, lecz zestawiał wyniki hemolizy związków **124** i **127** z danymi z dokowania oraz prognozowaną aktywnością biologiczną. W konsekwencji wskazał związki o korzystnym profilu bezpieczeństwa wstępnego (m.in. całkowicie niehemolityczne) oraz sformułował przekonującą hipotezę dotyczącą potencjalnego oddziaływania z reduktazą HMG-CoA – co uzasadnia kierunek dalszych badań nad tą klasą pochodnych jako punkt wyjścia do poszukiwań nowych modulatorów biosyntezy cholesterolu.

W drugim podrozdziale Doktorant otrzymał serię dimerycznych koniugatów kwasów żółciowych połączonych pierścieniem triazolu, wykorzystując również reakcję Huisgena. Autor pokazuje, że dimeryzacja – poza aspektem strukturalnym – wpływa na właściwości układu (m.in. stabilność energetyczną) oraz na parametry biologiczne, w tym na obniżenie aktywności hemolitycznej względem materiałów wyjściowych. Mocną stroną tej części jest również powiązanie wyników otrzymanych metodą *in silico* z możliwym profilem aktywności przeciwbakteryjnej (część z otrzymanych koniugatów może posiadać aktywność przeciwwirusową, inna grupa z kolei może stanowić inhibitory polipowatości gruczolakowej) poprzez analizę oddziaływań z wybranymi celami molekularnymi. Dokowane molekularne trzech przebadanych związków **136**, **140** i **144** względem gyrazy DNA wykazało, że związek **136** tworzy stabilne wiązania wodorowe z aminokwasami obecnymi w centrum aktywnym, co wpływa na najwyższy potencjał hamowania gyrazy DNA.

Politechnika Łódzka

Wydział Chemiczny

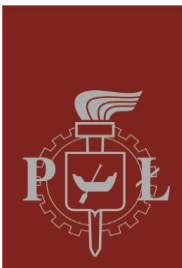
dr hab. inż. Anna Albrecht, prof. PŁ

W trzecim podrozdziale Doktorant w sposób analogiczny jak poprzednio, przeprowadził syntezę formylowych koniugatów kwasów żółciowych wykorzystując do tego celu odpowiednie alkiny i azydki, które zastosował w kolejnym kroku w reakcji typu *click*. Otrzymane produkty zostały poddane rzetelnej analizie spektroskopowej, a następnie oceniona została aktywność przeciwgrzybicza części związków. Szczególnie wartościowe jest wskazanie układów **159** i **160** o wyróżniającej się sile działania oraz wsparcie tej obserwacji dokowaniem do enzymu kluczowego dla biosyntezy metabolitów wtórnych grzybów (TRI5). Takie ujęcie w naturalny sposób poszerza potencjał aplikacyjny badań – obok wątków „medycznych” pojawia się również uzasadniona perspektywa agrochemiczna (poszukiwanie inhibitorów szlaków grzybowych i związków o dużym znaczeniu dla ochrony roślin).

Podczas obrony proszę zwrócić uwagę na poniższe kwestie:

1. Jakie są kluczowe różnice między klasyczną cykloaddycją Huisgena, a wariantem Cu(I)-katalizowanym (CuAAC) w kontekście syntezy koniugatów steroidowych i dlaczego w recenzowanej pracy wybrano konkretny wariant?
2. Które elementy struktury (np. dimer vs monomer, triazol jako łącznik, formylowanie, pozycje C3/C7) miały zdaniem Doktoranta kluczowy wpływ na obniżenie hemolizy lub wzrost aktywności przeciwgrzybiczej i jakie modyfikacje zaproponowałby Pan jako kolejny etap optymalizacji?
3. Który wynik uważa Pan za najważniejszy w całej pracy (np. związki niehemolityczne **124** i **127** albo przeciwgrzybicze **159** i **160**) i co ten wynik oznacza dla dalszych badań?

Pragnę nadmienić, że wymienione w tekście recenzji nieścisłości nie wpływają na pozytywną ocenę rozprawy. Jest ona przygotowana starannie, a o wartości poznawczej uzyskanych w pracy doktorskiej wyników świadczy fakt ich opublikowania w dobrych czasopiśmie o zasięgu międzynarodowym. Praca charakteryzuje się dojrzałością w analizie

Politechnika Łódzka

Wydział Chemiczny

dr hab. inż. Anna Albrecht, prof. PŁ

i dyskusji wyników, co świadczy o bardzo dobrym poziomie merytorycznego przygotowania i ogólnej znajomości chemii organicznej Autora.

Biorąc po uwagę powyższe pragnę stwierdzić, że przedstawiona mi do oceny praca doktorska spełnia wymagania stawiane rozprawom doktorskim przez Ustawę z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tekst jednolity: Dz. U. z 2022 r. poz. 574 z późn. zm.) i zwracam się z wnioskiem do Rady Naukowej Dyscypliny Nauki Chemiczne Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu o dopuszczenie Pana mgr. inż. Grzegorza Hajdasia do dalszych etapów postępowania w sprawie nadania stopnia doktora.

Dr hab. inż. Anna Albrecht, prof. PŁ